

داریوش شایگان
ادیان و مکتبهای فلسفی هند

جلد اول

سرشناسه : شایگان ، داریوش، ۱۳۱۳.
 عنوان و نام پدیدآور : ادیان و مکتبهای فلسفی هند / داریوش شایگان.
 مشخصات نشر : تهران : نشر فرزانه روز ۱۳۹۲.
 مشخصات ظاهری : ج ۲ : جدول.
 شابک : دوره ۹ : ۹۷۸-۹۶۴-۳۲۱-۳۸۷-۵ : ج ۱ : ۹۷۸-۹۶۴-۳۲۱-۳۸۵-۵ : ج ۲ : ۹۷۸-۹۶۴-۳۲۱-۳۸۶-۲
 وضعیت فهرست نویسی : فیا
 یادداشت : کتاب حاضر اولین بار توسط دانشگاه تهران در سال ۱۳۴۶ به چاپ رسیده است.
 نوع : فلسفه هندی
 موضوع : هند -- دین
 در بندی کنگره : B۱۳۱/۴ الف ۲/ش B۱۳۱/۴
 رده بندی دی : ۱۸۱/۴
 شماره کتابی م : ۳۲۵۵۲۸۲

داریوش شایگان

ادیان و مکتبهای فلسفی هند

جلد ۲ : چاپ، نشر فرزانه روز ۱۳۹۲

این کتاب قبلاً توسط ناشران دیگر در چند نوبت چاپ شده است

جلد اول

چاپ اول ۳۹۳

تیراژ : ۱۶۰۰ نسخه : قیمت دوره دوم : ۲۰۰ هزار تومان

ناظر چاپ : مجتبی مقدم : طراح جلد : ...

لینوگرافی : ارغوان : چاپ و صحافی : ناجیک

حق چاپ و نشر محفوظ است

میدان ونک، خیابان گاندی شمالی، پلاک ۹، واحد ۱۰

تلفکس : ۸۸۸۸۲۲۴۷ - ۸۸۸۸۲۴۹۹ - ۸۸۶۷۹۴۴۳

صندوق پستی : ۱۹۶۱۵/۵۷۶

E-mail: info@farzanpublishers.com

www.farzanpublishers.com

ISBN: 978-964-321-385-5

شابک : ۹۷۸-۹۶۴-۳۲۱-۳۸۵-۵

ISBN: 978-964-321-387-9

شابک دوره : ۹۷۸-۹۶۴-۳۲۱-۳۸۷-۹

فهرست مطالب

پانزده
هفده

یادداشت ناشر
پس از پنجاه سال

۱

فصل اول — مقدمه

۱۵

دوران بزرگ فلسفه هند

۲۰

اصول مشترکی که ادیان و مکاتب مختلف فلسفه هند قبول داشته‌اند

۲۰

فرضیه کارما

۲۳

مبحث آزادی

۲۴

جوهر ثابت

۲۵

ادوار جهانی

۳۰

فصل دوم — وداها

۳۰

کلیات

۳۲

تفسیر و تأویل وداها

۳۹

مفهوم زمان و تاریخ در هند

۴۱

شیوه تمثیلی اساطیر

۴۴

تقسیم‌بندی وداها

۴۶

براهماناها

۴۶	آرانیاکاها
۴۷	سوتراها
۴۸	علم‌الاساطیر ودائی
۴۹	مکتب ژرژ دومزیل
۵۴	نظام سه‌گانه و امشاسپندان
۵۶	خدایان فرمانروائی: میترا و وارونا
۶۰	خدای هندوی و اهورای ایرانی
۶۴	ایندرا
۶۷	آشی
۷۲	خدایان گروهی
۷۳	واسوها
۷۳	رودراها و ماروها
۷۵	آدی‌تیاها
۷۷	مفهوم یکتاپرستی در ریگا
۷۸	مفهوم خدای یگانه: «یشواکارما» و «یاسا»
۸۰	آفرینش و جهان‌شناسی
۸۲	آئین قربانی در وداها و براهماناها

فصل سوم — اوپانیشادها

۸۸	کلیات
۹۱	قربانی باطنی
۹۴	ارتباط عالم عینی و ذهنی
۹۶	معنی کلمه اوپانیشاد و تعداد و تفسیرهای اوپانیشادها
۹۸	تقسیم‌بندی اوپانیشادها
۹۹	اسامی اوپانیشادها و تفسیر و ترجمه آنها در عصر جدید
۱۰۲	آئین اوپانیشادها
۱۰۳	مفهوم آتمان
۱۰۵	مفهوم برهمن در اوپانیشادها
۱۰۸	معاد و سیر روح در سلسله مراتب هستی

۱۱۳	نطفه قانون کارما
۱۱۵	نجات و آزادی
۱۲۰	فصل چهارم — دین بودا
۱۲۰	تاریخ پیدایش دین بودا
۱۲۶	آئین بودا و اوپانیشادها
۱۲۹	نار کس بودائی
۱۳۲	زنای بودا
۱۴۱	فرضیه پنج جهانی و چهار حقیقت شریف
۱۴۵	عدم دوام و ناپایداری اشیاء
۱۴۸	عدم جوهر ثابت
۱۵۴	سلسله علل و معلولات
۱۵۷	نادانی
۱۵۸	تأثرات ذهنی
۱۶۱	آگاهی
۱۶۲	اسم و صورت
۱۶۳	شش ادراک حسی
۱۶۴	تماس و احساس و میل
۱۶۵	مرتبه هستی و پیدایش
۱۶۵	نیروانا
۱۶۹	فصل پنجم — تراودا و ماهایانا
۱۷۵	بودیساتوا
۱۷۸	بودای تفکر و مراقبه
۱۷۹	آوالوکیتا
۱۸۳	فصل ششم — دین جین
۱۸۳	کلیات
۱۸۷	آثار مقدس جینها

۱۸۷	مبحث وجود در آئین جین
۱۸۹	آئین چندگانگی نسبی
۱۹۰	فرضیه نایاها
۱۹۱	سه صورت «دراویانایا»
۱۹۱	نیگاما نایا
۱۹۲	سامگراهانایا
۱۹۲	ریاوا ارانایا
۱۹۳	نایایا نایا
۱۹۴	فرضیه نسبی
۱۹۸	مأخذ شریعت
۱۹۹	ادراک
۲۰۰	دارما، ادارما، فضا و زمان
۲۰۲	زمان
۲۰۳	ماده
۲۰۴	ارواح
۲۰۵	فرضیه کارما
۲۰۸	مبانی اخلاقی و نجات و رستگاری

فصل هفتم — دوره حماسی

۲۱۰	کلیات
۲۱۳	مکتب «چارواکا» یا اعتقاد به اصالت ماده
۲۱۴	آئین «بهگاواتا»
۲۱۶	مبانی آئین بهگاواتا
۲۲۰	مذهب شیوایی
۲۲۱	آئین «لاکولیشاپا شوپاتا»
۲۲۲	آئین «پراتیا بیجنیا» یا آئین بازشناسایی کشمیری
۲۲۵	اصول سی و ششگانه
۲۲۹	آئین «شیواسیدانتا»
۲۳۲	آئین «ویراشیوا»

۲۳۴	مهابهاراتا
۲۴۰	وجه تمثیلی مهابهاراتا
۲۴۲	رامایانا
۲۴۷	وجه تمثیلی و مبانی فلسفی رامایانا
۲۴۸	تذلیت اساطیری
۲۵۱	ششویا اصل فانی کننده
۲۶۱	یشنو اصل حفظ کننده
۲۶۵	مظهور ویشنو
۲۶۶	۱- ظهور ویشنو به صورت ماهی
۲۶۶	۲- ظهور ویشنو به صورت لاک پشت
۲۶۷	۳- ظهور ویشنو به صورت گراز
۲۶۸	۴- ظهور ویشنو به صورت وجودی نیمه آدم و نیمه شیر
۲۶۹	۵- ظهور ویشنو به صورت کبوتر
۲۶۹	۶- ظهور ویشنو به صورت رامانند بر دست
۲۷۰	۷- ظهور ویشنو به صورت رامانند، قهرمان رامایانا
۲۷۰	۸- ظهور ویشنو به صورت کرشنا
۲۷۳	۹- ظهور ویشنو به صورت بودا
۲۷۴	۱۰- ظهور آینده ویشنو به صورت کالکی
۲۷۴	برهمن، اصل آفرینش
۲۷۷	پورانانا
۲۷۹	تاریخ نگارش
۲۸۱	موضوع پورانانا
۲۸۱	فرضیه ادوار جهانی
۲۸۳	جدول ادوار جهانی
۲۸۵	فصل هشتم — بهاگاوات گیتا
۲۸۵	تاریخ و منابع گیتا
۲۸۸	آثار مربوط به بهاگاوات گیتا
۲۹۱	موضوع بهاگاوات گیتا

۲۹۱	وجه تمثیلی بهاگاوات گیتا
۲۹۳	نظام طبقاتی
۲۹۵	مراحل چهارگانه زندگی هندو
۲۹۷	کلمات سانکیها و یوگا در بهاگاوات گیتا
۳۰۱	فلسفه سانکیها در گیتا
۳۰۲	سه چهره
۳۰۵	پیرامینی سفلی و علیا
۳۰۵	رروشا
۳۰۶	فانیه در بهاگاوات گیتا
۳۱۱	طریق گادگیتا
۳۱۴	طریق کردار
۳۱۹	اجرای وظائف شاعر و مرید قربانی در بهاگاوات گیتا
۳۲۳	معاد
۳۲۳	قانون علیت
۳۲۴	مراتب هستی
۳۲۵	راه خدایان و نیاکان
۳۲۶	قانون کارما در گیتا
۳۲۷	راه رستگاری
۳۲۷	پیوستگی خالق و مخلوق
۳۲۸	درخت واژگون
۳۳۱	نزول حق در عالم محسوسات
۳۳۳	وحدت وجود
۳۳۷	طریق عشق

فصل نهم — مکاتب فلسفی بودائی

۳۴۳	مکاتب فلسفی تراوادا
۳۴۴	مبانی مکاتب «وی‌باشیکا» و «سوترانتیکا»
۳۴۵	عدم جوهر ثابت
۳۴۵	علیت

۳۴۹	چهار شرط و شش علت و شش نتیجه
۳۵۰	شش علت
۳۵۲	چهار نتیجه
۳۵۲	عناصر گذرنده و برق آسا
۳۵۴	نشه مکتب «مادیامیکا»
۳۵۶	نیشا
۳۵۷	عناصر حیات
۳۵۸	مادرم ماده
۳۵۹	مفهوم دار
۳۶۰	ماده و ذهن
۳۶۰	عناصر مادی
۳۶۴	عناصر ذهنی
۳۶۷	نیروها
۳۶۹	کارما
۳۷۰	جبر و اختیار
۳۷۲	سطح‌های مختلف کارما
۳۷۴	مبحث شناخت
۳۷۷	جدول هفتاد و پنج عنصر بودائی
۳۸۲	دوازده گروه آیاتانا
۳۸۳	هیجده ذاتو
۳۸۳	مکاتب فلسفی ماهایانا
۳۸۵	مکتب «ویجیناوادا» طبق آئین اشواگهوشا
۳۸۷	فلسفه «تاتهاتا» متعلق به اشواگهوشا
۳۸۹	اصل روشنائی و اصل عدم روشنائی
۳۹۰	مظاهر نادانی
۳۹۲	ذهن و خودآگاهی
۳۹۴	ارتباط ذهن و دنیای خارج
۳۹۴	مکتب «ویجیناوادا» یا «یوگاچارا»
۳۹۵	هشت ویجینا

- ۳۹۷ منشأ آگاهی
- ۳۹۸ دگرگونیهای ذهن جهانی
- ۴۰۰ خلأ هفتگانه عناصر
- ۴۰۱ عالم رؤیا
- ۴۰۲ مظاهر سه‌گانه ذهنی
- ۴۰۳ ۱- ماهیت توهمی مظاهر ذهنی
- ۴۰۳ ۲- ماهیت نسبی و جنبه علی مظاهر ذهنی
- ۴۰۵ ۳- ماهیت مابعدالطبیعی مظاهر ذهنی
- ۴۰۵ ملل بی و ملل مطلق
- ۴۰۶ مراتب سه‌گانه عالم
- ۴۰۸ مکتب «مادیان» یا «شونیوادا»
- ۴۰۹ مبانی آئین مادیان
- ۴۱۱ شیوه جدلی ناگارجو
- ۴۱۳ نسبیت جهانی
- ۴۱۷ حرکت و سکون
- ۴۱۹ ادراک
- ۴۱۹ هستی و نیستی
- ۴۲۰ ایجاد و بقاء و فناء
- ۴۲۴ نیروانا
- ۴۲۷ مکتب «شونیوادا» و تفاسیری که از آن شده است

فهرست اعلام و موضوعات و رسائل و اصطلاحات سانسکریت در
منابع و مآخذ در پایان مجلد دوم آورده شده است

یادداشت ناشر

کتاب ادیان و مکتبهای فلسفی در بحث شماره‌های ۱۱۱۱ و ۱۱۱۱/۲ در سال ۱۳۴۶ در مجموعه انتشارات دانشگاه تهران به طبع رسید. و پس از آن در چند نوبت توسط ناشران دیگر نیز چاپ شده است. بی‌شک لازم بود در آن تجدید نظر شود ولی چون این کار مستلزم حروف‌نگاری مجدد بود و حروف‌نگاری کتاب به علت وفور کلمات سانسکریت، با اشکالات بسیار مواجه می‌شد و اصلاح آن احتمالی نسبت به اصل مطالب ناچیز می‌نمود، از این رو این کتاب در مجموعه آثار دارش شایگان به صورت پیشین با مقدمه جدید ایشان چاپ و تقدیم دوستداران آن می‌گردد.